

STACIONARIŲ GREIČIO MATUOKLIŲ ĮRENGIMO IR EKSPLOATAVIMO KELIUOSE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Stacionariųjų greičio matuoklių įrengimo ir eksploatavimo keliuose tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato stacionariųjų momentinio ir (arba) vidutinio greičio matuoklių įrengimo pagrindus ir jų naudojimo sąlygas, taip pat šiuos matuoklius įrengusių kelio savininkų (valdytojų) pareigas.
2. Aprašas taikomas valstybinės reikšmės ir vietinės reikšmės kelių vietoms ir ruožams, kuriuose tikslinga kontroliuoti transporto priemonių važiavimo greitį momentinio ir (arba) vidutinio greičio matuokliais. Apraše nustatyti šių vietų ir ruožų parinkimo principai ir tvarka.
3. Priklausomai nuo eismo organizavimo vietinės reikšmės keliuose Apraše išdėstyti stacionariųjų greičio matuoklių (toliau – greičio matuokliai) įrengimo keliuose principai ir tvarka *mutatis mutandis* taikomi įrengiant momentinio ir (arba) vidutinio greičio matuoklius vietinės reikšmės keliuose.
4. Greičio matuokliai keliuose įrengiami siekiant užtikrinti eismo saugumą, įvertinus kelio ar jo ruožo eismo saugumo padėtį, eismo įvykių, kilusių viršijus nustatytą greitį, aplinkybes, nustatyto greičio viršijimo atvejų mastą, eismo intensyvumą, eismo organizavimą ir kitus eismo saugumo požįriui svarbius veiksnius ar rizikas. Greičio matuoklius keliuose įrengia kelio savininkas (valdytojas).
5. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatyme, Lietuvos Respublikos kelių įstatyme ir Lietuvos Respublikos statybos įstatyme.

II SKYRIUS MOMENTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO VIETŲ PARINKIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS VIETŲ KELIUOSE ATRANKA Į MOMENTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO VIETŲ PIRMUMO SĄRAŠĄ

6. Momentiniu greičio matuokliu laikomas stacionarusis greičio matuoklis, matuojantis motorinių transporto priemonių, traktorių, savaeigių mašinų ir jų junginių su priekaba momentinį važiavimo greitį matuoklio veikimo zonoje. Į momentinio greičio matuokliais kontroliuojamų kelio vietų įrengimo pirmumo sąrašą įtraukiamos šios kelių vietos:
 - 6.1. juodosios dėmės, nustatytos vadovaujantis Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro 2022 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. 3-51 „Dėl Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašas);
 - 6.2. avaringos vietos, nustatytos vadovaujantis Juodųjų dėmių nustatymo, tyrimo ir šalinimo reikalavimų ir tvarkos aprašu;
 - 6.3. vietos, kuriose 250 m ilgio kelio ruože per pastaruosius dvejus metus užfiksuoti du ar daugiau įskaitinių eismo įvykių.

7. Kelių ruožuose per gyvenvietes momentinių greičio matuoklių įrengimo vieta turi būti nustatoma individualiai, atsižvelgiant į eismo saugumo sričiai svarbius objektus – šalia švietimo įstaigų, prekybos centrų, maldos namų, žaidimų aikštelių ir pan. Prioritetas skiriamas į pirmumo sąrašą įtrauktoms kelių vietoms, susijusioms su nustatyto greičio viršijimu ir (arba) saugaus greičio nepasirinkimu. Juodosiose dėmėse arba avaringose vietose, kuriose per vienerių metų laikotarpį įgyvendintos nesudėtingos eismo saugumo priemonės, tačiau po jų įrengimo eismo įvykiai toliau įvyksta, esant poreikiui momentiniai greičio matuokliai gali būti įrengiami kaip laikina priemonė – iki tol, kol bus įgyvendintos ilgalaikės, sudėtingos eismo saugumo priemonės.

ANTRASIS SKIRSNIS

MOMENTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO VIETŲ VERTINIMO KRITERIJAI

8. Vertinimo kriterijai reikalingi momentinio greičio matuokliais kontroliuojamų kelio vietų pirmumui sąraše nustatyti. Taikomi šie vertinimo kriterijai:

- 8.1. įskaitinių eismo įvykių skaičius;
- 8.2. eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičius;
- 8.3. eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičius;
- 8.4. eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičius;
- 8.5. vidutinis metinis paros eismo intensyvumas (toliau – VMPEI) (aut./parą);
- 8.6. leistino greičio ribojimas.

9. Įskaitinių eismo įvykių skaičius, juose žuvusiųjų, sunkiai ir lengvai sužeistųjų skaičius nustatomas naudojant viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros paskelbtus eismo įvykių duomenis ir parodo kelio vietos avaringumo lygį ir jo pasekmių sunkumą. Vertinimui turi būti naudojami paskutinių ketverių metų įvykusių įskaitinių eismo įvykių duomenys.

10. VMPEI parodo kelio vietos apkrovimą transporto priemonių eismu. Kelio vietos VMPEI nustatymui naudojami paskutiniųjų turimų metų VMPEI duomenys.

11. Leistino greičio ribojimas nagrinėjamoje kelio vietoje parodo, kad dėl eismo saugumo problemų jau buvo nustatytas poreikis mažinti transporto priemonių važiavimo greitį. Leistino greičio ribojimas nustatomas, jeigu nagrinėjamoje kelio vietoje įrengti leistiną važiavimo greitį ribojantys kelio ženklai Nr. 329 „Ribotas greitis“ arba Nr. 542 „Riboto greičio zona“.

TREČIASIS SKIRSNIS

MOMENTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO VIETŲ PIRMUMO SĄRAŠO SUDARYMAS

12. Kelio vietoms pagal Aprašo 8 punkto nuostatas apskaičiuoti vertinimo kriterijai įvertinami balais. Visų kriterijų balai sumuojami ir gaunamas suminis balas. Pagal suminį balą nustatomas eiliškumas kelio vietų pirmumo sąraše.

13. Vertinimo kriterijai turi šias maksimalias balų reikšmes:

13.1. įskaitinių eismo įvykių skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 30 balų;

13.2. eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 15 balų;

13.3. eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 10 balų;

13.4. eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 5 balai;

13.5. VMPEI kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 30 balų;

13.6. leistino greičio ribojimo kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 10 balų.

14. Vertinimo kriterijų balai pagal atskiras kriterijų reikšmes pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. Kelio vietų pirmumo sąrašo sudarymo kriterijų lentelė

Eil. Nr.	Kriterijus	Balų skaičius	
		Maksimalus	Pagal atskiras kriterijų reikšmes
1.	Įskaitinių eismo įvykių skaičius	30	–
	2		10
	3		20
	4 ir daugiau		30
2.	Eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičius	15	–
	0		0
	1 ir daugiau		15
3.	Eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičius	10	–
	0		0
	1		5
	2 ir daugiau		10
4.	Eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičius	5	–
	0–2		0
	3 ir daugiau		5
5.	VMPEI (aut./parą)	30	–
	0–399		0–6,99
	400–2 199		7–14,99
	2 200–8 999		15–21,99
	9 000–24 999		22–29,99
	25 000 ir daugiau		30
6.	Leistino greičio ribojimas	10	–
	nėra ribojimo		0
	yra ribojimas		10

15. Didžiausia galima balų suma yra 100 balų. Jeigu kelio savininko (valdytojo) sudarytame kelio vietų pirmumo sąraše kelio vietos surenka vienodą balų sumą, pirmenybę turi ta kelio vieta, kurios įskaitinių eismo įvykių skaičius yra didesnis. Jei šie skaičiai sutampa, vertinamas VMPEI, prioritetą teikiamas tai kelio vietai, kurios VMPEI yra didesnis. Apskaičiuojant VMPEI reikšmę taikomas tiesinio proporcingumo principas nurodyto intervalo ribose (balas apskaičiuojamas dviejų skaitmenų po kablelio tikslumu).

III SKYRIUS VIDUTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO RUOŽŲ PARINKIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS KELIO SKAIDYMAS Į KELIO RUOŽUS

16. Vidutiniu greičio matuokliu laikomas stacionarusis greičio matuoklis, matuojantis motorinių transporto priemonių, traktorių, savaeigių mašinų ir jų junginių su priekaba vidutinį važiavimo greitį nustatytame kelio ruože. Vidutinio greičio matuokliais kontroliuojamų kelio ruožų parinkimo principai:

16.1. vidutinis važiavimo greitis nustatomas toms transporto priemonėms, kurias matuokliai užfiksuoja kontroliuojamo kelio ruožo pradžioje ir pabaigoje, dėl to ruožo ribose neturi būti ženklaus eismo intensyvumo pokyčio;

16.2. kontroliuojamame kelio ruože turi būti kiek galima tolygesnės eismo sąlygos (vienodas leistinas greitis, neturi būti eismo reguliavimo šviesoforais ir pan.).

17. Visi keliai suskaidomi į ruožus atsižvelgiant į Aprašo 16 punkte nurodytas nuostatas. Kelio ruožo ribos yra:

17.1. sankryža su kitu valstybinės reikšmės keliu;

17.2. sankryža su vietinės reikšmės keliu, jeigu eismas joje vyksta ratu arba reguliuojamas šviesoforais;

17.3. gyvenvietę (arba išvažiavimą iš jos) žymintys kelio ženklai Nr. 550 „Gyvenvietės pradžia“ ir Nr. 551 „Gyvenvietės pabaiga“;

17.4. skiriamosios juostos kelyje pradžia arba pabaiga.

18. Kelio skaidymas į ruožus atliekamas nuo kelio pradžios kilometražo didėjimo kryptimi. Kelio ruožas pasibaigia ir prasideda kitas kelio ruožas atsižvelgiant į Aprašo 16 ir 17 punktų nuostatas.

ANTRASIS SKIRSNIS

KELIO RUOŽŲ ĮTRAUKIMAS Į SĄRAŠĄ IR RUOŽŲ SKAIČIAUS BEI RUOŽŲ RIBŲ KOREGAVIMAS

19. Į vidutinio greičio matuokliais kontroliuojamų kelio ruožų sąrašą įtraukiami tik tie kelio ruožai, kuriuose įvyko ne mažiau kaip 4 įskaitiniai eismo įvykiai per paskutinius 4 kalendorinius metus. Ne mažiau kaip 2 iš šių eismo įvykių turi būti susiję su nustatyto greičio viršijimu ir (arba) saugaus greičio nepasirinkimu.

20. Kelio ruožo ilgis mažinamas, jeigu faktinis atstumas nuo pirmojo iki paskutiniojo eismo įvykio sudaro mažiau kaip 60 proc. ruožo ilgio arba ruožo eismo įvykių tankis $< 0,3$. Tenkinant vieną iš šių sąlygų, atmetama ta kelio ruožo dalis, kurioje eismo įvykių neįvyko. Kaip kelio ruožo pradžia arba pabaiga vertinama artimiausia sankryža.

21. Kelio ruožo pradžios ir (arba) pabaigos sankryžoje įvykę eismo įvykiai yra nevertinami, nes sankryžų avaringumą sprendžia momentinių greičio matuoklių sistema.

TREČIASIS SKIRSNIS

VIDUTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO RUOŽŲ VERTINIMO KRITERIJAI

22. Vertinimo kriterijai reikalingi kelio ruožų pirmumui sąrašė nustatyti. Taikomi šie kriterijai:

22.1. eismo įvykių tankis;

22.2. VMPEI;

22.3. eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičius;

22.4. eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičius;

22.5. eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičius;

22.6. sankryžų ir nuovažų skaičius;

23. Nagrinėjamo kelio ruožui eismo įvykių tankis apskaičiuojamas pagal formulę:.

$$AT = \frac{A}{L \times m},$$

kur:

AT – eismo įvykių tankis;

A – eismo įvykių skaičius nagrinėjamame kelio ruože per 4 metus;

L – nagrinėjamo kelio ruožo ilgis, km;

m – metų skaičius (m = 4).

24. Eismo įvykių tankis parodo eismo įvykių skaičių, tenkantį vieno kilometro kelio ruožui per metus. Kuo didesnis eismo įvykių tankis, tuo didesnė tikimybė, įdiegus inžinerines eismo saugumo priemones, kelio ruože reikšmingai sumažinti avaringumą.

25. Vertinant kelio ruožo VMPEI, naudojami paskutiniųjų turimų metų VMPEI duomenys.

26. Jei nagrinėjame kelio ruožą yra vienas eismo intensyvumo matavimo postas, naudojamas tame matavimo poste nustatytas VMPEI.

27. Jei nagrinėjame kelio ruožą yra du ar daugiau eismo intensyvumo matavimo postų, pagal formulę apskaičiuojamas svartinis VMPEI vidurkis – $VMPEI_{SV}$:

$$VMPEI_{SV} = \frac{(VMPEI_1 \times L_1 + VMPEI_2 \times L_2 + \dots + VMPEI_n \times L_n)}{(L_1 + L_2 + \dots + L_n)};$$

kur:

$VMPEI_{SV}$ – svartinis VMPEI vidurkis (aut./parą);

$VMPEI_n$ – n -jame ruože išmatuotas VMPEI (aut./parą);

L_n – n -jo kelio ruožo, kuriame išmatuotas VMPEI, ilgis (km).

28. Įskaitinių eismo įvykių skaičius, juose žuvusiųjų, sunkiai ir lengvai sužeistųjų skaičius nagrinėjame kelio ruožą nustatomas naudojant viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros paskelbtus eismo įvykių duomenis ir parodo nagrinėjamo kelio ruožo avaringumo lygį ir jo pasekmių sunkumą.

29. Sankryžų ir nuovažų skaičius yra vertinamas siekiant nustatyti tas vietas, kur vyksta transporto priemonių stabdymas ir manevravimas, įvažiuojama ir išvažiuojama iš nagrinėjamo kelio ruožo, t. y. kur dėl skirtingų važiavimo trajektorijų ir skirtingų greičių susidaro pavojingos eismo sąlygos.

KETVIRTASIS SKIRSNIS VIDUTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO RUOŽŲ PIRMUMO SĄRAŠO SUDARYMAS

30. Kelio ruožams pagal Aprašo 19–21 punktų nuostatas apskaičiuoti vertinimo kriterijai įvertinami balais. Kelio ruožui visų jo kriterijų balai sumuojami ir gaunamas suminis balas. Pagal suminį balą nustatomas eiliškumas kelio ruožų pirmumo sąraše.

31. Vertinimo kriterijai turi šias maksimalias balų reikšmes:

31.1. eismo įvykių tankio kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 30 balų;

31.2. VMPEI kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 30 balų;

31.3. eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 15 balų;

31.4. eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 10 balų;

31.5. eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 5 balai;

31.6. sankryžų ir nuovažų skaičiaus kriterijui suteikiamas maksimalus balų skaičius – 10 balų.

2 lentelė. Kelio ruožų pirmumo sąrašo sudarymo kriterijų lentelė

Eil. Nr.	Kriterijus	Balų skaičius	
		Maksimalus	Pagal atskiras kriterijų reikšmes
1.	Eismo įvykių tankis	30	–
	0–0,15		10
	0,16–0,30		20
	0,31 ir daugiau		30
2.	VMPEI (aut./parą)	30	–
	0–399		0–6,99
	400–2 199		7–14,99
	2 200–8 999		15–21,99

Eil. Nr.	Kriterijus	Balų skaičius	
		Maksimalus	Pagal atskiras kriterijų reikšmes
	9 000–24 999		22–29,99
	25 000 ir daugiau		30
3.	Eismo įvykiuose žuvusiųjų skaičius	15	–
	0		0
	1		7
	2 ir daugiau		15
4.	Eismo įvykiuose sunkiai sužeistųjų skaičius	10	–
	0		0
	1–2		5
	3 ir daugiau		10
5.	Eismo įvykiuose lengvai sužeistųjų skaičius	5	–
	0–4		0
	5 ir daugiau		5
6.	Sankryžų ir nuovažų skaičius	10	–
	0–19		0
	20–39		5
	40 ir daugiau		10

32. Didžiausia galima balų suma yra 100 balų. Jeigu kelio savininko (valdytojo) sudarytame kelio ruožų pirmumo sąraše kelio ruožai surenka vienodą balų sumą, pirmenybę turi tas kelio ruožas, kurio eismo įvykių tankis yra didesnis. Jei šie skaičiai sutampa, vertinamas VMPEI ir prioritetas teikiamas tam kelio ruožui, kurio VMPEI yra didesnis. Apskaičiuojant VMPEI reikšmę taikomas tiesinio proporcingumo principas nurodyto intervalo ribose (balas apskaičiuojamas dviejų skaitmenų po kablelio tikslumu).

PENKTASIS SKIRSNIS

KITAIS METODAIS NUSTATYTŲ KELIO RUOŽŲ ĮTRAUKIMAS Į VIDUTINIO GREIČIO MATUOKLIAIS KONTROLIUOJAMŲ KELIO RUOŽŲ PIRMUMO SĄRAŠĄ

33. Vidutinio greičio matuokliais kontroliuojamų kelio ruožų pirmumo sąrašas gali būti papildytas kelio ruožais, nustatytais pagal Europos Komisijos patvirtintą viso tinklo kelių saugumo vertinimo metodiką. Į sąrašą įtraukiami kelio ruožai, kuriems nustatytas 5 kategorijos integralusis vertinimas ir nenustatyta kelio infrastruktūros saugumo trūkumų. Šie papildomi kelio ruožai pridedami pirmumo sąrašo pabaigoje, suderinus su viešąja įstaiga Transporto kompetencijų agentūra.

IV SKYRIUS

EISMO KONTROLĖS GREIČIO MATUOKLIAIS PERŽIŪRA, GREIČIO MATUOKLIŲ EKSPLOATAVIMAS IR JŲ PERKĖLIMAS Į KITAS VIETAS

34. Eismo kontrolė matuokliais peržiūrima ne dažniau kaip vieną kartą per metus ir greičio matuokliai perkeltami į kitas vietas šiais atvejais:

- 34.1. rekonstruojant ar kapitališkai remontuojant kelio vietą arba ruožą;
- 34.2. įrengus kelio vietoje arba ruože inžinerines eismo saugumo priemones;
- 34.3. kelio vietoje arba ruože pagerėjus eismo saugumo situacijai.

V SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

35. Už momentinio ir (arba) vidutinio greičio matuoklių pirmumo sąrašų sudarymą, greičio matuoklių įrengimą ir eksploatavimą atsakingas kelio savininkas (valdytojas).

36. Sudarytas ir patvirtintas greičio matuokliais kontroliuojamų valstybinės reikšmės kelių vietų ir ruožų sąrašas skelbiamas valstybinės reikšmės kelių valdytojo interneto svetainėje.

37. Siekiant užtikrinti, kad pavojingiausi greičio viršijimo pažeidimai būtų fiksuojami ir registruojami nepertraukiamai (bausmės už šiurkščius pažeidimus neišvengiamumui užtikrinti), greičio matuokliais fiksuojamo greičio viršijimo ribas (atskirai kiekvienam greičio matavimo prietaisui ar vidutinio greičio matavimo ruožui) nustato ir keičia Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, atsižvelgdamas į pažeidimų tyrimams turimus resursus ir eismo saugumo situacijos analizę.

38. Duomenys apie greičio matuokliais užfiksuotus pažeidimus Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2022 m. birželio 16 d. įsakymo Nr. 1V-439 „Dėl duomenų teikimo į Administracinių nusižengimų registrą“ nustatyta tvarka turi būti perduodami į Administracinių nusižengimų registro informacinę sistemą.

39. Greičio matuoklius įrengęs kelio savininkas (valdytojas) užtikrina, kad:

39.1. greičio matuokliai turėtų galiojančią metrologinę patikrą;

39.2. greičio matuokliai teisingai atpažintų transporto priemonės valstybinį numerį;

39.3 į Administracinių nusižengimų registro informacinę sistemą būtų perduodami teisingi pažeidimo duomenys (teisingai atpažintas transporto priemonės valstybinis numeris, teisingai užfiksuoti pažeidimo duomenys – vieta, data, laikas, nustatytas ir viršytas greitis).
